

NOTAT 2019-02

Nordisk Ministerråd: Islands formandskab 2019

I 2019 overtager Island formandskabet i Nordisk Ministerråd, og sætter sig for bordenden for de nordiske ministerrådsmøder. Nordisk Ministerråd har roterende formandskab, og i år er turen altså kommet til Island. Dette notat omhandler det [formandskabsprogram](#), som er fremlagt af det islandske formandskab med særligt fokus på uddannelsesinitiativer. De tre overordnede prioriteter fremlagt i programmet er "Unge i Norden", "Bæredygtig turisme i nord" og "Havet – blå vækst i nord".

Programmet for formandskabet er publiceret under titlen "Gode Genveje". Overskriften er hentet fra de gamle vikingers digtsamling, hvor budskabet lyder, "at der altid findes en kort vej – genvej – til en god ven" (s. 5). Af den indledende hilsen fra den islandske statsminister og minister for nordisk samarbejde fremgår det, at nordens genveje, ifølge det nye formandskab, går gennem nordisk og internationalt samarbejde samt den digitale udvikling.

Med dette som en overordnet antagelse har det islandske formandskabsprogram fremlagt tre prioriteringer (nævnt i indledningen), som de ønsker at fokusere på i deres formandskabsperiode herunder prioriteten "Unge i Norden". Under fremlæggelse af formandskabet i Nordisk Råd udtale den islandske statsminister Katrín Jakobsdóttir således at:

"Islands formandskab vil prioritere tre områder. For det første sætter vi fokus på de unge i Norden. Vi vil fremme nordiske projekter, der fremmer demokratisk uddannelse, kulturelt samarbejde mellem unge kunstnere og de unges psykiske helse ved at forske i barnets første 1.000 dage. Vi vil give plads og stemme til de unge mennesker under formandskabet. Der vil vi især have en dialog med den årgang, som fylder 19 år til næste år og tager de første skridt ind i samfundet, klar til at stå på egne ben, the millennials."

Prioriteterne er desuden bundet op på FN's verdensmål for bæredygtig udvikling, der fungerer som "ledestjerne i Islands formandskabsprogram" (s. 9). Til at dække udgifterne for initiativerne i formandskabsprogrammet er afsat 5 millioner danske kroner til hver af de tre overordnede prioriteter².

Unge i Norden

Nordisk Ministerråd har en vision om, at Norden skal være det bedste sted i verden for børn og unge. En af prioriteringerne for det islandske formandskab er derfor, at "lytte til de unge og lancerer projekter, som fremmer uddannelse, kultur og sundhed". Denne prioritet er bundet op på Verdensmål 4 og særligt delmål 4.7, der lyder således:

¹ <https://www.norden.org/da/speech/68-katrin-jakobsdottir-hovedindlaeg>

² Se NMR budget 2019: <http://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1270369/FULLTEXT01.pdf>

"Inden 2030 skal alle elever have tilegnet sig den viden og de færdigheder, som er nødvendig for at fremme en bæredygtig udvikling, herunder bl.a. gennem undervisning i bæredygtig udvikling og en bæredygtig livsstil, menneskerettigheder, ligestilling mellem kønnene, fremme af en fredelig og ikkevoldelig kultur, globalt borgerskab og anerkendelse af kulturel mangfoldighed og af kulturens bidrag til en bæredygtig udvikling." ([FN's Verdensmål](#))

Altså handler delmål 4.7 om at oplyse og undervise i færdigheder nødvendige for globalt medborgerskab. Som citatet illustrerer, hører der en del aspekter under delmålet, som i daglig tale går under betegnelsen medborgerskabsmålet.

For at nå målsætningerne i delmål 4.7. vil det islandske formandskab søsætte et projekt kaldet "uddannelse til alle". Projektets formål er tredelt bestående af en fællesnordisk kortlægning af implementeringen af delmål 4.7, inddragelse af ungedialog om målet samt udarbejdelsen af et undervisningsmateriale med kvalitetsindikatorer for implementeringen. Altså skal projektet kortlægge, hvor langt de nordiske lande er i implementeringen af delmål 4.7, opstille indikatorer til at måle implementeringen samt inddrage de unge i dialog om målsætningen. Hvornår og hvordan denne kortlægning skal finde sted, står ikke nærmere beskrevet. Det beskrives dog, at projektet vil omfatte samtlige skoletrin, og at en del af projektet handler om at: "[...] skabe basis for en aktiv medvirken på samtlige skoletrin og give børn og unge den relevante forberedelse og varierede muligheder for videre studier og arbejde" (s. 9).

Et andet projekt som skal lanceres under prioriteten "Unge i Norden" knytter sig til de helt små børn med fokus på barnets første tusinde dage. Projektets målsætning er at finde de bedste måder til at styrke den psykiske sundhed og trivsel i børns første to leveår. Metoder skal afdækkes til at undersøge det emotionelle bånd mellem børn og forældre, samt tidlig indgriben over for risikofaktorer i små børns liv og deres trivsel i vuggestuen. Prioriteten indeholder også et tredje projekt omkring kulturelle netværk og fællesskaber for unge kunstnere i Norden, som dog ikke vil blive gennemgået nærmere her.

2

Andre tiltag

Det islandske formandskab beskriver de unge som vigtige medspillere i implementeringen af Verdensmålene, hvilket også er hvorfor inkluderingen af unge er beskrevet flere steder i formandsprogrammet. Det er en del af "uddannelse til alle"-projektet og nævnes f.eks. i forbindelse med COP25 og FN's generalforsamling, at: *"Vi vil satse på, at de unge deltager i præsentationen af formandskabets prioriteringer og koblingen til verdensmålene."* (s. 25). Herudover er formandskabet vært for dialogmøde mellem unge og ekspertgruppen for [Generation 2030](#) til foråret 2019.

Sidst kan fremhæves, at der skal afholdes en række konferencer med et islæt af uddannelses-, sociale- og arbejdsmarkedselementer. Der skal bl.a. afholdes en konference om forbindelsen mellem fattigdom, social status og folkesundhed og en konference om arbejdets fremtid. Sidstnævnte er en international konference som markerer både afslutningen på et Nordisk Ministerrådsprojekt om arbejdets fremtid og 100-året for International Labour Organization' oprettelse.

De øvrige to hovedprioriteter ”Bæredygtig turisme i nord” og ”Havet – blå vækst i nord” indeholder ikke betydelige uddannelseselementer. Under ”Havet – blå vækst i nord” fremsætter formandskabet et projekt om plastikforurening i havene med et oplysningselement, hvor de beskriver at denne del især er vigtig for unge, men nærmere uddannelsesinitiativer kommer vi ikke.

DLI og det nordiske samarbejde

DLI monitorer det officielle nordiske samarbejdes uddannelsespolitiske initiativer, herunder særligt de initiativer der knytter sig til EU’s relevante politikker og initiativer inden for rammen af FN’s Verdensmål. FN’s Verdensmål 4 om uddannelse er én af hovedprioriteterne i DLI’s arbejde i perioden 2018-2019. NLS – Nordiske Lærerorganisationers Samråd – har desuden løbende dialog med Nordisk Ministerråd og andre relevante aktører inden for det officielle nordiske samarbejde gennem NLS’ generalsekretær. DLI vil løbende orientere sig om det islandske formandskabs initiativer på uddannelsesområdet. Danmark har formandskabet for Nordisk Ministerråd i 2020, hvilket DLI ligeledes vil følge.